

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia muutettavaksi siten, että tarvittaessa voimassa oleva luopumistukiohjelma voitaisiin toteuttaa loppuun kokonaan kansallisin varoin silloin, kun päätös annetaan vasta vuonna 2000. Samalla säädettäisiin haku aika päättyväksi 15 päivä-

nä tammikuuta 2000.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin erikseen asetuksella sen jälkeen kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt muutokset.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Maatalouden varhaiseläketukea koskevasta yhteisön järjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92 säädetään yhteisön maatalousyrittäjien varhaiseläkejärjestelmästä, jonka kustannuksiin Euroopan yhteisö osallistuu Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) varoin. Asetuksessa säädetään eläkkeen hakijaa koskevista vähimmäisehdoista, maataloudesta luopumisen edellytyksistä sekä yhteisön osarahoittaman eläkkeen enimmäismäärästä. Asetus on vuonna 1999 kumottu Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1257/1999, jota sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2000 myönnettäviin maatalouden varhaiseläketukiin. Asetuksen 55 artiklan 2 kohdan mukaan kumottuja asetuk-

sia sovelletaan kuitenkin edelleen toimenpiteisiin, jotka komission on hyväksynyt sannotujen asetusten nojalla ennen 1 päivästä tammikuuta 2000.

Asetus on pantu täytäntöön maatalousyrittäjien luopumistuesta annetulla lailla (1293/1994) ja asetuksella (1583/1994). Lain 1 §:n 2 momentin mukaan lain nojalla myönnetään maatalouden rakenteen parantamiseksi luopumistukea maatalousyrittäjille, jotka lain voimaantulon jälkeen mutta ennen vuotta 2000 pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta laissa säädetyllä tavalla. Luopumistapoja ovat maatalon luovutus tilanpidon jatkajalle, pellon luovutus lisäalueeksi toiselle viljelijälle, sitoumus olla käyttämättä peltoa maataloustuotantoon ja luovutus muuhun kuin maataloustuotantoon.

Lain 15 §:n mukaan luopumisen katsotaan tapahtuneen silloin kun joko luovutuskirjasta tai vuokrasopimus on allekirjoitettu tai, kun luopuminen perustuu sitoumukseen maataloustuotannosta luopumisesta ja pellon luovutusrajoituksista, sitoumukset on toimitettu

kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle tai eläkelaitokselle. Lain 20 §:ssä säädetään tukea haettaessa eläkelaitokselle toimitettavista luopumista koskevista asiakirjoista. Tarkemmin hakemisesta säädetään asetuksessa.

1.2. Käytäntö

Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt luopumistukijärjestelmän toimeenpanoa koskevan ohjelman 16 päivänä kesäkuuta 1995. Ohjelma on voimassa vuoden 1999 loppuun. EMOTR:n osarahoitus koskee vain sellaisia luopumisia, jotka täyttävät vuoden 1992 asetuksessa säädetyt edellytykset. Ohjelmaan sisältyy eräitä tilanteita, joissa luopumistuki maksetaan kokonaan kansallisia varoista. Näitä ovat sellainen luopuminen, jossa jo elinkelpoisen maatilan tilanpidon jatkaja ei voi laajentaa luovutettua maatilaa määrääjässä, koska lisäaluetta ei ole saatavissa. Toisaalta komissio on hyväksynyt koko järjestelmän lähtökohtaisesti EU-osarahoitena järjestelmänä eikä valtiontukena.

Komissio valmistelee parhaillaan vuoden 1999 asetuksen 53 artiklaan perustuvia siirtämäsäännöksiä. Toistaiseksi on epäselvää, voidaanko vuonna 2000 enää myöntää kumotun lainsäädännön nojalla tukea, vaikka luopuminen olisikin toteutettu ennen 1 päivää tammikuuta 2000.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on kansallisesta rahoituksesta säätämällä turvata niiden luopujien asema, jotka ovat luopuneet maatalouden harjoittamisesta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, mutta joiden hakemukseen ei ehditä antaa päätöstä vuoden 1999 loppuun mennessä tai jotka eivät ehdi hakea tukea sen johdosta, että luopuminen toteutetaan vasta vuoden 1999 viime päivinä.

Esityksessä ehdotetaan, että luopumistuen hakuaika viimeistään vuonna 1999 tapah-tuneiden luopumisten perusteella rajattaisiin päättyväksi 15 tammikuuta 2000. Luopumistukea voitaisiin myöntää myös vuonna 2000 samoin ehdoin kuin voimassa olevan lain mukaan, mutta kokonaan kansallisin varoin. Lisäksi luopumistukea voitaisiin myöntää vuoden 1999 jälkeen, jos tuen myöntäminen perustuu eläkelaitoksen päätöksestä tehdystä valituksesta annettuun ratkaisuun. Tällöin tuki voitaisiin myöntää

myös osarahoitteisena, jos yhteisörahoituksen ehdot täyttyvät.

3. Esityksen vaikutukset

Vuoden 1999 aikana arvioidaan toteutettavan noin 2 000 luopumista, joiden perusteella tehdään noin 2 000 luopumistukihakemusta. Näistä arvioidaan tulevan vireille vuonna 1999 noin 1 950 hakemusta. Pääosa hakemuksista on tarkoitus ratkaista vielä vuoden 1999 aikana. Hakemuksia arvioidaan jäävän joko puutteellisten selvitysten tai myöhäisen vireille tulon johdosta jäävän käsittelemättä vuonna 1999 noin 50 kappaletta. Lisäksi vuonna 2000 tammikuun 15 päivään mennessä arvioidaan tulevan vireille hakemuksia noin 50 kappaletta. Vuodelta 1999 siirtyvien hakemusten ja vuonna 2000 vireille tulevien hakemusten perusteella arvioidaan myönnettävän luopumistukea noin 6 miljoonaa markkaa vuonna 2000. Koska tuki myönnettäisiin kokonaan kansallisista varoista, arvioidaan saamatta jäävän EU-osarahoitusosuuden määräksi vuosittain noin 2 miljoonaa markkaa. Valitusten perusteella myönnettävien tukien määrän arvioidaan jäävän vähäiseksi.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä ja Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Komissio uusii parhaillaan maatalousalaa koskevien valtiontukien suuntaviivoja. Uusia suuntaviivoja on tarkoitus soveltaa vuoden 2000 alusta. Valtiontukiin sovellettaisiin tuolloin pääosin vuoden 1999 asetuksen mukaisia tukiehtoja. Vuonna 1999 komissio käsittelee maatalouden varhaiseläketukea koskevat valtiontukijärjestelmät vielä entisin perustein.

6. Voimaatulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 20 §:n 2 momentti ja
lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Viimeistään vuonna 1999 toteutetun luopumisen perusteella voidaan tarvittaessa vuonna 2000 myöntää luopumistukea yksinomaan kansallisista varoista.

20 §

Jos luopuminen on tapahtunut viimeistään vuonna 1999, luopumistukea on haettava 15 päivään tammikuuta 2000 mennessä. Luopumistuen hakemisesta muutoin säädetään tarkemmin asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan sekä lain voimaan tullessa vireillä oleviin että sen jälkeen vireille tuleviin hakemuksiin.

Tämän lain 1 §:n 3 momentin estämättä voidaan luopumistuki myöntää vuoden 1999 jälkeen maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaisesti yhteisön varhaiseläkejärjestelmän perusteella, jos tuen myöntäminen perustuu ennen vuotta 2000 annetusta eläkelaitoksen päätöksestä tehdystä valituksesta annettuun päätökseen.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain
 (1293/1994) 20 §:n 2 momentti ja
lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

(lisätään)

Viimeistään vuonna 1999 toteutetun luopumisen perusteella voidaan tarvittaessa vuonna 2000 myöntää luopumistukea yksinomaan kansallisista varoista.

20 §

Luopumistuen hakemisesta muutoin säädetään tarkemmin asetuksella.

Jos luopuminen on tapahtunut viimeistään vuonna 1999, luopumistukea on haettava 15 päivään tammikuuta 2000 mennessä. Luopumistuen hakemisesta muutoin säädetään tarkemmin asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan sekä lain voimaan tullessa vireillä oleviin että sen jälkeen vireille tuleviin hakemuksiin.

Tämä lain 1 §:n 3 momentin estämättä voidaan luopumistuki myöntää vuoden 1999 jälkeen maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaisesti yhteisön varhaiseläkejärjestelmän perusteella, jos tuen myöntäminen perustuu ennen vuotta 2000 annetusta eläkelaitoksen päätöksestä tehdystä valituksesta annettuun päätökseen.